

Rapport
Beperkte Opleidingsbeoordeling

hbo bachelor Maatschappelijk Werk en Dienstverlening

Christelijke Hogeschool Ede

Inhoud van het verslag

1. Samenvatting van de beoordeling	2
2. Proces van beoordeling	5
3. Overzicht van de opleiding.....	7
3.1 Basisgegevens van de opleiding.....	7
3.3 Korte beschrijving van de instelling.....	8
3.3 Beschrijving van de beoogde eindkwalificaties	8
3.4 Beschrijving van het programma.....	9
4. Overzicht van beoordelingen.....	11
5. Bevindingen, overwegingen en beoordeling per standaard.....	12
5.1 Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	12
5.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	15
5.3 Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	19
Bijlage 1: Programma van het locatiebezoek	22
Bijlage 2: Bestudeerde documenten	24
Bijlage 3: Bestudeerde eindwerken	26
Bijlage 4: Samenstelling visitatiepanel	27
Bijlage 5: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	28

1. Samenvatting van de beoordeling

In deze samenvatting worden de voornaamste bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel voor de beoordeling van de opleiding hbo bachelor Maatschappelijk Werk en Dienstverlening van de Christelijke Hogeschool Ede weergegeven.

Naar aanleiding van de vorige visitatie en de door het toenmalige panel opgemerkte verbeterpunten heeft de opleiding een aantal betekenisvolle verbeteringen doorgevoerd. De inbreng van het werkveld in de opleiding is vergroot. Zo is het beroepenveld in de vorm van de werkveldadviesraad nauw betrokken bij het actualiseren van het curriculum. Ook zet de opleiding met het werkveld projecten op, zoals een wijkgericht project in Veenendaal. Ook de relatie met de alumni is verstevigd onder meer door sociale media voor het contact met hen in te zetten. De internationale dimensie van de opleiding is versterkt. Studenten hebben nu de mogelijkheid de stage in het derde jaar en het afstudeerproject in het vierde jaar in het buitenland uit te voeren. De opleiding bewaakt de studielast en past het curriculum aan om de studielast evenwichtiger te verdelen.

Het panel onderschrijft de doelstellingen van de opleiding in de zin dat een beginnend beroepsbeoefenaar in dit werkveld zowel over vakkennis en vaardigheden als over de gewenste persoonlijke instelling moet beschikken waarbij het bij de laatste niet alleen om betrokkenheid bij mensen maar ook om een stevige houding in de praktijk gaat. De doelstellingen reflecteren de nieuwe ontwikkelingen in het beroepenveld. Voorbeelden daarvan zijn het denken in systemen en netwerken om cliënten heen en de aandacht voor het probleemoplossend vermogen van de cliënten. De aandacht van de opleiding voor levensbeschouwelijke zaken is in de ogen van het panel een verrijking, omdat de afgestudeerden op deze wijze vraagstukken van levensbeschouwing en zingeving van cliënten kunnen behandelen. Het panel was aangenaam getroffen door de eenstemmigheid over de doelstellingen tussen de verschillende geledingen binnen de opleiding. De eindkwalificaties zijn op een verantwoorde wijze tot stand gebracht en sluiten aan op het landelijke opleidingsprofiel. De opleiding heeft daarbinnen zinvolle eigen toevoegingen gedaan, zoals de aandacht voor vaardig communiceren en voor theoretisch verantwoorden. De eindkwalificaties zijn geconcretiseerd in deelcompetenties en niveau-aanduidingen waardoor ze een goede sturing geven voor het programma. Ook beantwoorden ze aan het bachelorniveau. De opleiding heeft de eindkwalificaties naar behoren afgestemd op de beroepspraktijk en zorgt voor de actualiteit ervan.

De eisen rond de toelating, ook in de zin van de toetsing van de werkplek van de deeltijdstudenten en de voorbereidende studie voor de mbo-studenten die in het tweede jaar willen beginnen, zijn in de ogen van het panel gepast. De procedure voor het verlenen van vrijstellingen is ook naar behoren.

De eindkwalificaties zijn volledig in het programma verwerkt. Het ontwerp van het programma met de drie leerlijnen (kennis en vaardigheden, persoonlijke ontwikkeling en integratie) is goed en helder. De leerlijnen zelf worden consequent gevolgd waardoor de studenten de benodigde competenties verwerven. Het curriculum wordt goed up-to-date gehouden. De opleiding slaagt erin de beroepspraktijk, het onderzoek en de interculturele en internationale dimensies in het curriculum te verwerken. Naast de stage en de afstudeeropdracht kunnen de studenten projecten in de praktijk uitvoeren. De opleiding besteedt aandacht aan onderzoek in het curriculum en het lectoraat draagt sterk bij aan de versterking van de onderzoekende houding van de studenten. Gelet op de omvang van het lectoraat is het bijzonder te noemen dat de lector bij zoveel in- en externe ontwikkelingen betrokken is en in de praktijk goed zichtbaar is. De innovaties en het onderzoek van het lectoraat zijn van grote betekenis voor zowel de opleiding als het werkveld. De internationale en interculturele aspecten van het programma zijn op niveau.

Het docententeam is zeer betrokken, degelijk en robuust. De docenten beschikken over de gewenste vakinhoudelijke en didactische vaardigheden en over voldoende ervaring in de beroepspraktijk. Het aantal docenten met een masterdiploma is nu bijna 50% en zal toenemen. Het lectoraat verleent een zinvolle bijdrage aan de verdere ontwikkeling van de docenten.

Het didactisch concept is gebaseerd op een drietal zinvolle bouwstenen (competentiegericht onderwijs, dialogisch leren en toenemende studentsturing). De werkvormen sluiten daarop aan. Zowel de informatievoorziening als de studieloopbaanbegeleiding sluiten aan bij de wensen van de studenten. De opleiding zorgt voor een studeerbaar programma. Wel zou extra aandacht besteed moeten worden aan de gelijkmatige spreiding van de studielast. De opleiding heeft een heldere visie op kwaliteit en de uitvoering hiervan. Er is sprake van een zeer goed werkend kwaliteitszorgsysteem.

De opleiding heeft de regelgeving rond de examinering volgens het panel op orde. De taakopvatting en de werkwijze van de examencommissie is gepast. De toetscommissie en de examinatoren dragen zorg voor een goed niveau en een goede kwaliteit van de toetsen. De toetsen die het panel heeft ingezien, getuigen daarvan. Door het toetsplan zorgt de opleiding dat alle eindkwalificaties in de toetsing aan bod komen. De toetsvormen zijn geschikt voor de inhoud. Wel raadt het panel de opleiding aan voor de toetsing van de kennis meer balans te zoeken tussen multiple-choice toetsen en tentamens met open vragen.

Het examendossier met vijf onderdelen aan het einde van de opleiding is een zeer goed middel om het gerealiseerde niveau van de studenten vast te stellen, omdat zo de studenten dat niveau op meer dan één manier moeten bewijzen en daardoor de betrouwbaarheid van de beoordeling toeneemt. Het panel is bijzonder te spreken over de aanscherping van de procedures rond de afstudeeropdracht. Deze leiden tot een valide en betrouwbare toetsing van het eindniveau in dat deel van het examendossier. Het panel heeft twee afstudeerprojecten als onvoldoende beoordeeld, één project van een voltijdstudent en één project van een deeltijdstudent. In totaal heeft het panel achttien afstudeerprojecten van voltijdstudenten en twaalf afstudeerprojecten van deeltijdstudenten bestudeerd. De afgestudeerden van de opleiding zijn goed toegerust voor de beroepspraktijk. Het werkveld staat zeer positief tegenover de afgestudeerden van de opleiding.

In algemene zin heeft het panel gezien dat de opleiding veel projecten voor uitbouw en verbetering van de opleiding onder handen heeft en op stapel heeft staan. Het panel raadt de opleiding aan te onderzoeken of deze projecten in samenhang kunnen worden gezien met het oog op een zekere stroomlijning daarvan. Tegelijk ziet het panel de grote mate van passie bij alle geledingen die door teveel zaken te stroomlijnen mogelijk ook onnodig wordt ingeperkt. De uitdaging voor de komende tijd is de zoektocht naar de juiste balans tussen de visie en passie enerzijds en de uitvoerbaarheid anderzijds.

Het panel dat de opleiding hbo bachelor Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (voltijd en deeltijd) van de Christelijke Hogeschool Ede heeft getoetst aan het NVAO-beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling, adviseert de NVAO over te gaan tot de accreditatie van deze opleiding met het oordeel voldoende.

Rotterdam, 2 december 2013

Dr. G.G. Anthonio
voorzitter

drs. W.J.J.C. Vercouteren RC
secretaris

2. Proces van beoordeling

Certiked VBI heeft van de Christelijke Hogeschool Ede het verzoek ontvangen een beoordeling uit te voeren voor de opleiding hbo bachelor Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, in het kader van de accreditatieprocedure van de NVAO.

Het visitatiepanel bestond uit de volgende personen:

- De heer dr. G.G. Anthonio (voorzitter);
- De heer B. Baggerman (panellid);
- De heer Z.B. Nitrauw MLD (panellid);
- De heer J. Zomer MMI (panellid);
- Mevrouw I.J. Dijkstra (student-lid).

De heer drs. W.J.J.C. Vercouteren RC was procescoördinator/secretaris.

Certiked heeft namens de opleiding de samenstelling van het visitatiepanel ter goedkeuring voorgelegd aan de NVAO. De NVAO heeft haar goedkeuring verleend.

De procescoördinator/secretaris heeft voorafgaande aan het locatiebezoek overleg gevoerd met de opleiding over een aantal formele zaken, zoals de datum van het locatiebezoek, de agenda van het locatiebezoek, de eisen te stellen aan de kritische reflectie, de aan te leveren bijlagen, de bij het locatiebezoek ter inzage te leggen documenten en de lijst van de meest recente eindwerken.

De procescoördinator/secretaris heeft namens het panel uit een lijst van afgestudeerden van de afgelopen twee studie jaren 15 eindwerken van voltijdstudenten en 8 eindwerken van deeltijdstudenten geselecteerd. Het aantal deeltijdstudenten is ongeveer 1/3 van het aantal voltijdstudenten. Het enige criterium bij de selectie van de eindwerken was een evenwichtige spreiding van de cijfers. Voor het overige was deze selectie willekeurig.

Tijdig voorafgaande aan het locatiebezoek heeft het panel de kritische reflectie, inclusief de bijlagen en een selectie van eindwerken van de opleiding ontvangen. Elk van de leden van het panel heeft de kritische reflectie en een aantal van de eindwerken bestudeerd. Bij de beoordeling van deze eindwerken is uitgegaan van de Richtlijn Eindwerken van de NVAO. Het panel heeft voor de beoordeling gebruik gemaakt van het beoordelingsformulier van Certiked. Elk van de panelleden heeft vooraf vragen ten behoeve van het locatiebezoek opgesteld. Op 25 september 2013 is het panel bijeengekomen om het locatiebezoek voor te bereiden en de vragen gezamenlijk te bespreken. De secretaris heeft de vragen in een volledige lijst bijeengebracht. Tijdens het vooroverleg op 25 september 2013 hebben de leden van het panel ook de door hen bestudeerde eindwerken besproken. Tijdens dat overleg bleek één eindwerk van de voltijddopleiding en één eindwerk van de deeltijddopleiding volgens het panel niet voldoende te zijn. Tijdens het locatiebezoek heeft het panel aanvullend drie eindwerken van de voltijddopleiding en twee eindwerken van de deeltijddopleiding bestudeerd. Na de bestudering van deze bleef het aantal door het panel als onvoldoende beoordeelde eindwerken staan op één voor de voltijddopleiding en één voor de deeltijddopleiding.

Als gevolg van persoonlijke omstandigheden kon het panellid de heer Nitrau niet aanwezig zijn bij het locatiebezoek aan de opleiding. Doordat deze omstandigheden zich pas daags voor het locatiebezoek voordeden, had het panel niet de mogelijkheid voor een passende vervanging te zorgen. De voorzitter van het panel heeft schriftelijk laten weten dat het hem speet dat de heer Nitrau niet aanwezig kon zijn maar dat het proces van beoordeling in zijn ogen niettemin zuiver was verlopen en dat de beoordeling zelf als volstrekt betrouwbaar kon worden gekenschetst. Desgevraagd heeft de opleiding schriftelijk bevestigd dat ook zij van mening was dat het proces zuiver was verlopen en dat de uitkomst van de beoordeling op een juiste wijze tot stand was gekomen. De heer Nitrau zelf heeft laten weten dat hij alle mogelijkheden heeft gehad om de documenten van de opleiding en de eindwerken te bestuderen, dat hij het rapport van de beoordeling heeft kunnen lezen en daarover vragen heeft kunnen stellen en dat hij zich in de uiteindelijke redactie van het rapport kon vinden.

Het locatiebezoek heeft plaatsgevonden op 26 september 2012 en is verlopen volgens de vooraf opgestelde agenda. Het panel heeft met alle geledingen van de opleiding kunnen spreken. Ook heeft het panel een open spreekuur ingesteld dat de opleiding vooraf bekend gemaakt heeft bij docenten en studenten. Van het open spreekuur is overigens geen gebruik gemaakt. In het besloten overleg tijdens het locatiebezoek heeft het panel de bevindingen gewogen en de overwegingen opgesteld. Het panel heeft vervolgens het eindoordeel over de opleiding opgesteld. Na afloop van het locatiebezoek heeft de voorzitter op hoofdlijnen het oordeel aan de opleiding kenbaar gemaakt.

Na het locatiebezoek heeft de secretaris het conceptrapport van bevindingen, overwegingen en conclusies opgesteld. De leden van het panel hebben daarop hun commentaar gegeven en uitgewisseld. Nadat de secretaris deze opmerkingen had verwerkt, heeft hij het conceptrapport voor feitelijke onjuistheden aan de opleiding voorgelegd. Na verwerking hiervan is het definitieve rapport aan de opleiding verzonden.

Gezien de bestudeerde documentatie en gezien ook de gevoerde gesprekken met de opleiding heeft het visitatiepanel de overtuiging zich een betrouwbaar oordeel over de kwaliteit van de opleiding te hebben kunnen vormen.

3. Overzicht van de opleiding

3.1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

Naam in CROHO: B Maatschappelijk Werk en Dienstverlening
 Oriëntatie en niveau: hbo bachelor
 Aantal studiepunten: 240 EC
 Afstudeerrichtingen: niet van toepassing
 Locatie: Ede
 Varianten: voltijd en deeltijd
 Nummer in CROHO: 34616

Administratieve gegevens van de instelling

Naam instelling: Christelijke Hogeschool Ede
 Status instelling: bekostigd

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Uitval uit eerste jaar (voltijd)

Cohort	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Uitval	27,1%	35,9%	26,7%	26,2%	31,3%	25,9%

Uitval uit eerste jaar (deeltijd)

Cohort	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Uitval	36,0%	26,8%	30,0%	19,6%	40,5%	28,6%

Uitval uit bachelor (voltijd)

Cohort	2006	2007	2008
Uitval	11,6%	4,8%	5,0%

Uitval uit bachelor (deeltijd)

Cohort	2006	2007	2008
Uitval	9,7%	0,0%	3,9%

Rendement van opleiding (voltijd)

Cohort	2005	2006	2007
Rendement	83,6%	66,7%	85,5%

Rendement van opleiding (deeltijd)

Cohort	2005	2006	2007
Rendement	75,0%	83,9%	97,6%

Capaciteiten docenten (beide varianten)

Aandeel docenten met een masterdiploma (in %)	44% (13 van 27)
Aandeel docenten die gepromoveerd zijn (in %)	0% (0 van 27)

Gerealiseerde student-docentratio (geldt de Academie Sociale Studies als geheel, omdat de meeste docenten voor zowel de opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening als Sociaal Pedagogische Hulpverlening werkzaam zijn) is 23,6.

Het gemiddeld aantal contacturen per studiefase (voltijd)

Studiejaar	1	2	3	4
Contacturen	12	10	3	7

Het gemiddeld aantal contacturen per studiefase (deeltijd):

Studiejaar	1	2	3	4
Contacturen	8	8	4	2

Bij de berekening van de contacturen zijn de begeleidingsuren tijdens de stage, het werken aan de praktijkopgaven en het afstuderen niet meegenomen, omdat deze niet exact te berekenen zijn. Het werkelijke aantal contacturen is daarom groter dan in de tabel is aangegeven.

3.3 Korte beschrijving van de instelling

De Christelijke Hogeschool Ede (CHE) is een zelfstandige instelling voor hoger onderwijs. De CHE stelt zich, in haar eigen woorden, bij haar activiteiten onder het gezag van de Bijbel, die zij erkent als het betrouwbare en inspirerende Woord van God, zoals verwoord in het gereformeerd belijden. De missie van de CHE is dat de studenten en de medewerkers een leer- en werkgemeenschap vormen die zich richt op het ontwikkelen en verzorgen van hoogwaardig hoger onderwijs waardoor de studenten en cursisten als persoon en als christen worden gevormd, worden toegerust en worden opgeleid tot (startende) professionals. Daarnaast richt de hogeschool zich op het ontwikkelen, delen en toepassen van kennis, die zij zowel op commerciële als op niet-commerciële basis ter beschikking stelt aan de samenleving, die levensbeschouwelijk pluriform is.

De CHE is verdeeld in zes academies. Dat zijn de Academies voor Verpleegkunde, Educatie, Theologie, Mens & Organisatie, Journalistiek en Communicatie en Sociale Studies. Binnen elke academies zijn naast de opleidingen ook de lectoraten en de (commercieel gerichte) transferactiviteiten van de betreffende sector ondergebracht. Aan de CHE studeren ruim 4.000 studenten en zijn ongeveer 500 medewerkers werkzaam.

3.3 Beschrijving van de beoogde eindkwalificaties

De opleiding kent zes eindkwalificaties in de vorm van door de afgestudeerden te verwerven kerncompetenties die elk op hun beurt in een aantal deelcompetenties zijn verdeeld. Hieronder staan de kerncompetenties met daarbij gevoegd de deelcompetenties.

- (1) Methodisch hulpverleners, met de deelcompetenties Werken vanuit een relatie, Hulpverleners aan individu, Begeleiden van een groep, Werken vanuit de (maatschappelijke) context van de cliënt, Methodisch werken, Ontwerpen van een hulpverleningsplan.
- (2) Vaardig communiceren, met de deelcompetenties Communicatie in de samenwerkingsrelatie met cliënten, (Hulpverlenings)gesprekken voeren met cliënten, Schriftelijke communicatie voor en namens cliënten, Conflicten en (dreigende) agressie hanteren.
- (3) Theoretisch verantwoorden en onderzoeken, met de deelcompetenties Theoretisch verantwoorden, Onderzoek doen.
- (4) Levensbeschouwelijk verankeren, met de deelcompetenties Levensbeschouwelijke en ethische opvattingen onderkennen en hanteren, Respectvol bespreken van ethische en levensbeschouwelijke kaders, Handelen ethisch verantwoorden, Levensbeschouwing integreren in de hulpverlening.

- (5) Werken in een organisatie, met de deelcompetenties Zelfstandig werken in de eigen instelling of organisatie, Intercollegiaal contact en samenwerking, Communicatie in een arbeidsomgeving, Deel uitmaken van een organisatie, Bijdragen aan innovatie en beroepsontwikkeling, Werken in externe samenwerkingsverbanden.
- (6) Ontwikkelen van de eigen professionaliteit, met de deelcompetenties Reflecteren op eigen handelen, Professioneel handelen, Zichzelf ontwikkelen.

3.4 Beschrijving van het programma

In de onderstaande tabel is het programma van de voltijdopleiding en de deeltijdopleiding weergegeven.

Eerste jaar		
Kernopgave 1 Sociale Kaart	6,0 EC	4,0 EC
Kernopgave 2 Ik als beginnend hulpverlener	6,0 EC	4,0 EC
Kernopgave 3 Hulpverleningsplan	6,0 EC	4,0 EC
Kernopgave 4 Omgaan met diversiteit	6,0 EC	4,0 EC
Twee stages (2 x 5,0 EC)	10,0 EC	10,0 EC
Ondersteunende vakken gericht op kennisverwerving voor de kernopgaven	11,0 EC	11,5 EC
Studieloopbaanontwikkeling	12,0 EC	8,0 EC
Vrije studieruimte	3,0 EC	14,5 EC
Totaal eerste jaar	60,0 EC	60,0 EC
Tweede jaar		
Kernopgave 5 Hulpverlening bij (im)materiële problemen	8,0 EC	8,0 EC
Kernopgave 6 Van crisis naar kans	7,0 EC	4,0 EC
Kernopgave 7 Groepsdynamica	4,0 EC	4,0 EC
Kernopgave 8 Signaleren en belangenbehartiging (deeltijd: met daarbinnen stage)	5,0 EC	19,0 EC
Kernopgave 9 Systeemgerichte hulpverlening	3,0 EC	
Ondersteunende vakken gericht op kennisverwerving voor de kernopgaven	15,0 EC	9,0 EC
Studieloopbaanontwikkeling	8,0 EC	4,0 EC
Supervisie/intervisie		2,0 EC
Verdiepingsminor	10,0 EC	10,0 EC
Totaal tweede jaar	60,0 EC	60,0 EC
Derde jaar		
Kernopgave 9 Systeemgerichte hulpverlening		4,5 EC
Kernopgave 10 (On)vrijwillige hulpverlening (voltijd: met daarbinnen de stage)	42,0 EC	8,0 EC
Kernopgave 11 Werken in een organisatie	3,0 EC	4,0 EC
Ondersteunende vakken gericht op kennisverwerving voor de kernopgaven		8,0 EC
Supervisie/intervisie	3,5 EC	2,0 EC
Studieloopbaanontwikkeling	1,5 EC	3,0 EC
Verdiepingsminor	10,0 EC	10,0 EC
Stage		20,5 EC
Totaal derde jaar	60,0 EC	60,0 EC

Vierde jaar		
Kernopgave 12 Hulpverlening bij complexe problematiek	12,0 EC	14,0 EC
Kernopgave 13 Afstudeeronderzoek	22,5 EC	24,0 EC
Verdiepingsminor	10,0 EC	10,0 EC
Supervisie/intervisie	5,0 EC	4,0 EC
Studieloopbaanbegeleiding	1,0 EC	1,0 EC
Verbredingsminor	15,0 EC	
Vrije studieruimte	4,5 EC	
Stage		7,0 EC
Totaal vierde jaar	60,0 EC	60,0 EC
Totaal opleiding	240,0 EC	240,0 EC

Voor de verdiepingsminor kunnen de studenten uit de volgende minoren kiezen:

- Creatief agogisch werken
- Gedwongen hulpverlening
- GGZ, maatschappelijke omvang en verslavingszorg
- Hulpverlening aan gehandicapten
- Pedagogiek
- Jeugdzorg
- Relatie- en gezinsgerichte hulpverlening
- Samenlevingsopbouw
- Toegepaste psychologie

4. Overzicht van beoordelingen

Standaard	Oordeel (voltijd en deeltijd)
Standaard 1. Beoogde Eindkwalificaties	Goed
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	Goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende

5. Bevindingen, overwegingen en beoordeling per standaard

5.1 Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft de inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen

Bevindingen

De doelstelling van de opleiding is studenten op te leiden tot beginnende beroepsbeoefenaren op het gebied van maatschappelijk werk en dienstverlening. De opleiding beoogt de studenten niet alleen op te leiden tot beroepsbeoefenaren met kennis van zaken en met voldoende vaardigheden. Ook streeft de opleiding ernaar hen te ontwikkelen tot stevige professionals die enerzijds bewogen zijn en betrokken zijn bij mensen maar anderzijds als persoon ook eelt op de ziel hebben en met moeilijke situaties om kunnen gaan. De afgestudeerden moeten in staat zijn om met systemen rond cliënten te werken ofwel systemisch te kunnen werken, netwerken rond cliënten te kunnen herkennen en te kunnen opbouwen en zaken op een hoger, beleidsmatig niveau te benaderen. De afgestudeerden worden niet alleen geacht in staat te zijn naast de cliënten te staan maar worden ook geacht de situatie van de cliënten te kunnen beoordelen, het probleemoplossend vermogen van de cliënten zelf en van het netwerk van de cliënten te mobiliseren en te weten wanneer en hoe tweedelijnsvoorzieningen moeten worden ingeschakeld.

De afgestudeerden leren om vanuit hun (christelijke) levensbeschouwing het werk te doen. De opleiding wil deze levensbeschouwing op verschillende manieren laten doorwerken in het profiel van de afgestudeerden. De levensbeschouwing kan een motiverend effect voor de afgestudeerden hebben en hun beroepshouding verrijken met deugden als oprechtheid en trouw. Daarnaast biedt de levensbeschouwing een kader voor wat als goed en kwaad moet worden beschouwd en rust het de afgestudeerden uit met het vermogen levensproblemen van cliënten te verbinden met vragen van levensbeschouwing en zingeving en de levensproblemen ook op die wijze te benaderen. De levensbeschouwing van de cliënt wordt daarbij als uitgangspunt genomen.

De hierboven genoemde doelstellingen zijn ontleend aan het landelijk, door de HBO Raad goedgekeurde opleidingsprofiel *Herkenbaar en Toekomstgericht* dat in 2009 door het landelijk opleidingsoverleg Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (LOO MWD) is opgesteld. Dit opleidingsprofiel dat ontleend is aan het beroepsprofiel van de Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers, omvat drie taakgebieden, zijnde de directe en indirecte hulpverlening (werken met, namens en voor cliënten en potentiële cliënten), werken in de instelling (werken in de eigen instelling en in samenwerkingsverbanden) en werken aan professionaliteit en professionalisering (zichzelf ontwikkelen en bijdragen aan de ontwikkeling van het beroep). De opleiding van de Christelijke Hogeschool Ede heeft daar een element aan toegevoegd dat in deze drie taakgebieden doorwerkt. Dat element is levensbeschouwelijk verankeren. Zoals hierboven gezegd, beoogt dit element de afgestudeerden uit te rusten met een specifieke beroepshouding.

De opleiding sluit daarnaast ook aan bij de Body of Knowledge and Skills (BoKS) dat in het landelijk opleidingsprofiel is opgenomen. Deze BoKS specificceert de kennis waarover de afgestudeerden van een opleiding hbo bachelor Maatschappelijk Werk en Dienstverlening behoren te beschikken. De opleiding conformeert zich aan de BoKS.

De opleiding heeft deze doelstellingen uitgewerkt in een zestal kerncompetenties die gelden als de eindkwalificaties van de opleiding (zie paragraaf 3.3. van dit rapport). Deze eindkwalificaties omvatten de taakgebieden van het landelijk opleidingsprofiel (methodisch hulpverleners, werken in een arbeidsorganisatie en ontwikkelen van persoonlijke professionaliteit) maar voegen daar enkele door de afgestudeerden van deze opleiding specifiek te verwerven kerncompetenties aan toe, te weten vaardig communiceren, theoretisch verantwoorden en levensbeschouwelijk verankeren.

De opleiding heeft vervolgens deze kerncompetenties verder onderverdeeld in deelcompetenties die in meer concrete termen duidelijk maken aan welke eisen de afgestudeerden moeten voldoen. Zo omvat de kerncompetentie Methodisch hulpverleners onder meer de deelcompetentie Hulpverlening aan individu. Een ander voorbeeld is de deelcompetentie Conflicten en (dreigende agressie) hanteren binnen de kerncompetentie Vaardig communiceren.

Om te bepalen op welk niveau de afgestudeerden de deelcompetenties en daardoor de kerncompetenties moeten beheersen, heeft de opleiding een drietal niveaus van beheersing gedefinieerd. De studenten bereiken deze niveaus in de loop van de opleiding waarbij zij het derde en hoogste niveau aan het einde van de opleiding wordt bereikt. De niveaus zijn gebaseerd op de criteria complexiteit van de vraagstukken en zelfstandigheid van de studenten. Het eerste niveau is getypeerd als hulpverleners bij laag complexe problemen onder begeleiding. Het tweede niveau is omschreven als (vrijwel) zelfstandig hulpverleners bij laag complexe problematiek en hulpverleners onder begeleiding bij complexe problematiek. Het derde niveau is (vrijwel) zelfstandig hulpverleners bij complexe problematiek. De afgestudeerden moeten alle deelcompetenties op het hoogste niveau beheersen. De kerncompetentie Levensbeschouwelijk verankeren mogen de afgestudeerden op het tweede niveau beheersen.

De opleiding heeft de deelcompetenties afgezet tegen de Dublin-descriptoren in de vorm van een matrix. Uit de matrix is af te leiden dat alle Dublin-descriptoren voor het bachelorniveau in de deelcompetenties (op het hoogste niveau) aan bod komen. Steeds raken meerdere deelcompetenties aan elk van de Dublin-descriptoren waardoor sprake is van een behoorlijke spreiding.

De eindkwalificaties van de opleiding zijn niet alleen via het landelijk beroepsprofiel op de eisen van het beroepenveld afgestemd maar zijn ook door de eigen werkveldadviesraad van de opleiding besproken en vervolgens goedgekeurd als zijnde een reële afspiegeling van wat de beroepspraktijk vereist. Daarbij komt dat via het landelijk opleidingsprofiel de eindkwalificaties ook aan internationale eisen (*Global standards for the education and training of the social work profession*, opgesteld door IASSW en IFSW) beantwoorden.

De opleiding spant zich in om de eindkwalificaties actueel te houden. De curriculumcommissie van de opleiding neemt op zich de eindkwalificaties in overeenstemming te houden met landelijke profielen. Ook worden deze afgestemd op de eisen van het werkveld. Voor dat laatste komen de curriculumcommissie en de werkveldadviesraad enkele keren per jaar bij elkaar. Zij kijken dan het curriculum maar ook de eindkwalificaties.

Overwegingen

Het panel onderschrijft de doelstellingen van de opleiding. Het panel is met de opleiding van oordeel dat een beginnend beroepsbeoefenaar in dit werkveld zowel over vakkennis en vaardigheden als over de gewenste persoonlijke houding en vorming moet beschikken. Het panel heeft waargenomen dat het bij dat laatste niet alleen gaat om betrokkenheid bij mensen maar ook om stevigheid in de beroepspraktijk.

Het panel is van oordeel dat de doelstellingen van de opleiding de nieuwe ontwikkelingen in het beroepenveld goed weerspiegelen. Voorbeelden daarvan zijn de aandacht voor het probleemoplossend vermogen van de cliënten en de nadruk op het denken in termen van netwerken en systemen om de cliënten heen. Het panel acht de aandacht die de opleiding besteedt aan levensbeschouwelijke vraagstukken een verrijking, omdat de afgestudeerden zo vraagstukken van levensbeschouwing en zingeving van cliënten kunnen behandelen.

Het panel was aangenaam getroffen door de eenstemmigheid over de doelstellingen van de opleiding tussen de verschillende geledingen waarmee het panel tijdens het locatiebezoek heeft gesproken.

In de ogen van het panel heeft de opleiding de eindkwalificaties op een verantwoorde wijze tot stand gebracht. De aansluiting daarvan op het landelijke opleidingsprofiel zorgt voor de verankering daarvan. Aan de andere kant heeft de opleiding daarbinnen eigen accenten gelegd. De aandacht voor onder meer vaardig communiceren en theoretisch verantwoorden tekent het profiel en wordt door het panel als een verrijking van de eindkwalificaties beschouwd.

Het panel ziet het fijnmazige stelsel van deelcompetenties en de niveau-aanduidingen als een waardevolle concretisering van de eindkwalificaties. Het betekent dat de te bereiken kwalificaties precies worden aangegeven. De eigen vaststelling door het panel en de vergelijking met de Dublin-descriptoren die de opleiding heeft opgesteld, tonen het bachelorniveau van de eindkwalificaties aan.

De opleiding heeft de eindkwalificaties naar behoren afgestemd op de beroepspraktijk. Dat is gebeurd zowel bij het opstellen van het landelijke profiel als in de afstemming daarvan met de eigen werkveldadviesraad. Het panel heeft waardering voor de wijze waarop de opleiding voornemens is de eindkwalificaties te blijven afstemmen op nieuwe ontwikkelingen.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel de standaard *Beoogde eindkwalificaties* als goed.

5.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Standaard 2. Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

Jaarlijks stromen ongeveer 150 studenten in de opleiding in. Het aantal studenten dat instroomt, laat de afgelopen jaren een lichte daling zien. De voltijdopleiding is groter dan de deeltijdopleiding. Deze staan in een verhouding van om en nabij 75% tot 25% tot elkaar.

De vereisten voor toelating tot de opleiding zijn in de onderwijs- en examenregeling vastgelegd. De opleiding voldoet aan de wettelijke eisen voor toelating in de zin dat studenten met een havo-, vwo- of mbo-niveau 4-diploma worden toegelaten. De deeltijdstudenten moeten een relevante werkplek hebben om de opdrachten daar te kunnen uitvoeren. Studenten die ouder dan 21 jaar zijn en niet aan de wettelijke eisen voldoen, moeten een toets afleggen. Deze toets beoogt na te gaan of de student over de kennis, inzichten en taalvaardigheid beschikt om deze studie met succes te volgen. Vrijstellingen op basis van eerder verworven competenties moeten worden voorgelegd aan de examencommissie. Deze beslist daarover na een gesprek met de student en na een inhoudelijk advies van de docent op het betreffende vakgebied.

Studenten die een mbo-diploma op niveau 4 hebben kunnen een verkort programma doorlopen. Deze studenten volgen tijdens het laatste deel van hun mbo-opleiding een instroomprogramma van 13 EC waarin aandacht besteed wordt aan onder meer recht, psychologie, sociologie en hbo-vaardigheden. Als de studenten het instroomprogramma met succes hebben afgerond, worden zij toegelaten tot het tweede jaar van de opleiding.

De opleiding heeft in de vorm van een tabel de relatie zichtbaar gemaakt tussen de eindkwalificaties aan de ene kant en de programmaonderdelen aan de andere kant. Uit deze tabel is af te leiden dat alle eindkwalificaties in het programma worden behandeld. In de studiehandleidingen van de onderdelen van het programma is de relatie tussen de eindkwalificaties en de leerdoelen en de inhoud van de programmaonderdelen weergegeven. De studiehandleidingen beschrijven ook de werkvormen, het rooster, de literatuur en de toetsvormen van het studieonderdeel. Zowel de voltijdopleiding als de deeltijdopleiding voldoen aan de eindkwalificaties, omdat beide varianten dezelfde studieonderdelen hebben, ook al kan bij sommige onderdelen het aantal studiepunten licht verschillen. Wel ontbreekt bij de deeltijdopleiding de verbredingsminor en is de stage verdeeld over alle vier jaren, terwijl deze in de voltijdopleiding vooral in het derde studiejaar plaatsvindt.

De propedeuse of het eerste jaar van de opleiding is gemeenschappelijk voor deze opleiding en voor de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening. Dat is bewust gebeurd, om de studenten de mogelijkheid te geven een keuze voor één van beide opleidingen te maken. Ook beoogt de opleiding in de propedeuse vast te stellen of een student geschikt is voor de opleiding. In het tweede jaar zetten de studenten de stap naar complexere vraagstukken. In het derde jaar lopen de voltijdstudenten stage. Het vierde jaar is voor alle studenten gewijd aan complexe vraagstukken en aan het afstudeerproject. In het tweede, derde en vierde jaar volgen de studenten de verdiepingsminor van in totaal 30 EC.

Zoals bij paragraaf 3.4 is aangegeven, kunnen de studenten daarbij kiezen uit een aantal specifieke, verdiepende onderwerpen binnen het vakgebied. De keuze van de minor bepaalt de inhoud van de stage en bepaalt mede de afstudeeropdracht. Bij twee van de minoren (Jeugdzorg en GGZ) ontvangen de studenten een erkende aantekening op hun diploma waardoor zij in dat veld werkzaam mogen zijn. Het programma van deze studenten beantwoordt aan de eisen van de erkenning.

De opleiding is gestructureerd volgens een drietal leerlijnen. Centraal staan dertien kernopgaven die de studenten moeten afronden. Deze kernopgaven snijden een thema aan (zie paragraaf 3.4 voor de thema's). De studenten benaderen het thema van verschillende kanten en diepen het op die manier uit. Ze maken binnen de kernopgave opdrachten, schrijven verslagen en geven presentaties. De kernopgaven samen vormen de integratieve leerlijn die, zoals de naam zegt, erop gericht is binnen de opgave de integratie van kennis, vaardigheden en inzicht te bereiken. Binnen de kernopgaven worden kennis en vaardigheden aangeboden. Deze samen zijn de conceptuele leerlijn. De kennis en vaardigheden zijn ontleend aan de landelijke Body of Knowledge and Skills (BOKS) voor dit vakgebied die bij standaard 1 is genoemd. Het gaat om een veelheid van kennisgebieden zoals agogiek, biologie, economie, recht, ethiek, pedagogiek en psychologie. De opleiding heeft zichtbaar gemaakt dat de BOKS in het programma wordt aangeleerd. De derde leerlijn is de regielijn waarin de studenten richting leren geven aan hun leerproces en aan hun persoonlijke en beroepsmatige ontwikkeling. De leerlijn krijgt vorm in de studieloopbaanontwikkeling en supervisie/intervisie. De studieloopbaanontwikkeling vindt plaats in de zogenoemde portfoliogroep waarin studenten en de docent in zijn of haar kwaliteit van studieloopbaanbegeleider hun ontwikkeling bespreken. In het derde jaar vindt tijdens de stage de supervisie plaats. De studenten worden geacht een portfolio te vullen met de vorderingen op hun persoonlijke ontwikkeldoelen en met het bewijs van hun ontwikkeling. De opleiding wil de weerbaarheid van de studenten verder vergroten.

De curriculumcommissie van de opleiding ziet toe op de actualiteit van het programma. Dat gebeurt mede in overleg met de werkveldveldadviesraad.

De opleiding hecht zichtbaar veel belang aan de relatie met het werkveld en wil niet alleen voor het werkveld maar bij voorkeur ook met het werkveld het onderwijs inrichten. De studenten voeren projecten uit in de beroepspraktijk en lopen stage. De opleiding werkt aan het uitbreiden van deze projecten. De opleiding nodigt gastdocenten en ook cliënten uit om de beroepspraktijk aanschouwelijk te maken voor de studenten. Tot slot voeren de studenten gewoonlijk hun afstudeerproject in de praktijk uit. Bij de deeltijdstudenten is de eigen werkplek de plaats waar zij geacht worden de binnenschools verworven kennis en vaardigheden in de praktijk te brengen. Dat doen zij in de daarvoor bestemde stageuren. Aan de andere kant beïnvloeden de ervaringen in de praktijk het binnenschoolse onderwijs. De interactie tussen binnenschoolse theorie en buitenschoolse praktijk is daarom intensief.

De opleiding besteedt gestructureerd aandacht aan het praktijkgerichte onderzoek door de studenten in de conceptuele leerlijn onderzoeksvaardigheden aan te leren en door hen te vragen deze toe te passen in opdrachten waaronder in de afstudeeropdracht. De studenten krijgen in het eerste en tweede jaar in verschillende kernopgaven ondersteunende colleges in onderzoeksvaardigheden en rapportagevaardigheden aangeboden. In het vierde leerjaar volgen de studenten als onderdeel van de kernopgaves van dat jaar colleges in de methodiek van het onderzoek. De opleiding is bezig uit deze verschillende bouwstenen een onderzoekslijn in het curriculum te construeren. Bij de integratie van het onderzoek in het onderwijs speelt het lectoraat van de academie Sociale Studies een voorname rol. Het lectoraat treedt op als opdrachtgever van (onderzoeksgeoriënteerde) afstudeeropdrachten, geeft gastcolleges over het onderzoek en is betrokken bij de verdere professionalisering van de docenten.

De opleiding biedt de studenten mogelijkheden om hun blik internationaal en intercultureel te richten. Zo besteedt de opleiding aandacht aan interculturele communicatie in de studieloopbaanontwikkeling, de stage en de kernopgaven, onder meer in de vorm van bezoeken aan moskeeën. De studenten gaan een week naar een buitenlandse universiteit en nemen deel aan de internationale week met sprekers uit het buitenland. Tot slot kunnen zij een deel van de verbredingsminor in het buitenland volgen, de stage in het buitenland lopen of de afstudeeropdracht in het buitenland uitvoeren. Het eerste komt niet of nauwelijks voor maar het tweede wel. Jaarlijks gaan ongeveer 40 studenten in dat verband naar het buitenland.

Het didactisch concept van de opleiding kent verschillende bouwstenen. Als eerste is het onderwijs competentiegericht. Bij de competenties gaat het niet alleen om kennis en vaardigheden van de studenten maar ook om de persoonlijke vorming en de beroepshouding. De tweede bouwsteen is het dialoogisch leren. Dat betekent dat het onderwijs vormgegeven is als een samenspel van de student, de docent en het werkveld. Het werkveld zorgt voor opdrachten uit de beroepspraktijk die de docenten voorzien van de onderwijskundige inhoud en die door de student daarna worden uitgevoerd. De derde bouwsteen is het toewerken naar een toenemende sturing van het leerproces door de studenten zelf. In de eerste jaren is het onderwijs docentgestuurd om in de latere jaren steeds sterker studentgestuurd te worden. In lijn met het didactisch concept biedt de opleiding werkvormen als hoorcolleges, werkcolleges, projectonderwijs, vaardigheidstrainingen en supervisie aan.

De in totaal 27 vaste docenten in de opleiding beschikken over de vakinhoudelijke kennis die nodig is om te doceren op dit vakgebied. De docenten hebben ook zicht op de ontwikkelingen in de beroepspraktijk, omdat ongeveer de helft van hen naast de aanstelling als docent in het werkveld werkzaam is. Iets minder dan de helft van de docenten heeft een opleiding op masterniveau afgerond. In lijn met het beleid van de hogeschool volgen op dit moment verschillende docenten een masteropleiding. Zoals hierboven gezegd, ondersteunt het lectoraat deze docenten. Vier docenten van het team zijn als onderzoeker betrokken bij het lectoraat. Drie docenten voeren momenteel een promotieonderzoek uit.

De opleiding stelt eisen aan de studievoortgang door de studenten. Als de studenten na het eerste jaar geen 50 EC hebben, dan krijgen ze een bindend afwijzend studieadvies. Ook zijn er eisen gesteld aan de studenten voordat zij aan de stage en aan het vierde studiejaar mogen beginnen. De studenten met wie het panel heeft gesproken, ervaren soms pieken in de studielast.

De opleiding zorgt voor informatievoorziening over het programma in de vorm van studiehandleidingen en de toegang tot het digitale systeem voor roosters en toetsen. Zoals hierboven al naar voren is gebracht, worden de studenten in de vorm van de studieloopbaanbegeleiding begeleid bij de inrichting van hun studie. Dat gebeurt in de eerste twee jaar in de vorm van de portfoliogroepen onder begeleiding van de studieloopbaanbegeleider. De supervisie tijdens de stage in het derde jaar en de begeleiding van de afstudeeropdracht hebben een meer individueel karakter.

De opleiding heeft een commissie kwaliteitszorg die onder meer instaat voor de evaluaties, het initiëren en navolgen van de verbeteringen die op grond daarvan nodig geacht worden en de bekendmaking daarvan aan de betrokkenen. De opleiding beschikt ook over een opleidingscommissie c.q. academieraad die bestaat uit docenten en studenten en die het opleidingsmanagement adviseert over de kwaliteitszorg en over de onderwijs- en examenregeling.

Overwegingen

De opleiding voldoet aan de wettelijke vereisten voor toelating van de studenten. De procedure rond de toelating in de zin van de toetsing van de werkplek van de deeltijdstudenten en de voorbereidende studie voor de mbo-studenten die in het tweede jaar willen beginnen, zijn in de ogen van het panel gepast. Dat geldt ook voor de procedure rond het verlenen van vrijstellingen.

De eindkwalificaties zijn naar de mening van het panel volledig en goed in de programmaonderdelen verantwoord. Het programma kent in de drie leerlijnen (kennis en vaardigheden, persoonlijke ontwikkeling en integratie) een goed en helder ontwerp. De leerlijnen zelf zijn goed in het programma verwerkt en worden consequent gevolgd waardoor de studenten de benodigde competenties verwerven. Het panel is positief over de wijze waarop het curriculum actueel wordt gehouden.

De opleiding verricht zeer serieuze inspanningen om de beroepspraktijk, het onderzoek en de interculturele en internationale dimensies het curriculum binnen te halen. Naar de mening van het panel slaagt de opleiding daar goed in. Naast de stage en de afstudeeropdracht kunnen de studenten projecten in de praktijk uitvoeren. De opleiding besteedt voldoende aandacht aan onderzoek in het curriculum en het lectoraat draagt sterk bij aan de versterking van de onderzoekende houding van de studenten. Gelet op de omvang van het lectoraat is het bijzonder te noemen dat de lector bij zoveel in- en externe ontwikkelingen betrokken is en goed zichtbaar is. De innovaties en het onderzoek van het lectoraat zijn van grote betekenis voor zowel de opleiding als het werkveld. Het panel acht de internationale en interculturele aspecten van het programma op niveau.

Het didactisch concept is opgebouwd uit een drietal in de ogen van het panel zinvolle bouwstenen (competentiegericht onderwijs, trialogisch leren en in de loop van het programma toenemende studentsturing). De werkvormen sluiten daar naar de mening van het panel op aan.

Het panel beschouwt het docententeam als zeer degelijk en robuust. De docenten bezitten de gewenste vakinhoudelijke en didactische vaardigheden en over voldoende ervaring in de beroepspraktijk. Het streven om het aantal docenten met een masterdiploma te verhogen, zal de kwaliteiten verder vergroten. Het panel vindt dat het lectoraat een zinvolle bijdrage verleent aan de verdere ontwikkeling van de docenten.

Zowel de informatievoorziening als de studieloopbaanbegeleiding zijn in de ogen van het panel goed ingericht en sluiten aan bij de wensen van de studenten. De opleiding zorgt voor een uitdagend, dynamisch en gedegen programma. Wel zou de opleiding in de ogen van het panel nog extra aandacht moeten besteden aan de gelijkmatige spreiding van de studielast. Programmatisch gezien zitten er soms pieken in het programma die beter wat afgevlakt zouden kunnen worden.

De opleiding heeft een duidelijk visie op kwaliteit en zeer goed werkend kwaliteitsbeleid en kwaliteitszorg systeem. Het kwaliteitsbeleid, het ophalen van informatie, de analyse en het systemisch delen met betrokkenen en vervolgens vertalen naar verbeteracties zijn van een zeer goed niveau. Op dit punt is de opleiding een voorbeeld voor anderen in het HBO onderwijsveld.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel de standaard *Onderwijsleeromgeving* als goed. Het panel voegt daaraan toe dat dit oordeel zich wel aan de bovenkant van goed bevindt.

5.3 Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

De hogeschool beschikt over een toetskader waarin het beleid rond toetsing uiteengezet is. De opleiding past dit kader toe. Daarnaast beschikt de opleiding over een examencommissie. Deze commissie werkt voor de gehele academie Sociale Studies, is belast met het toezicht op de kwaliteit van de toetsing, daaronder ook begrepen het eindniveau van de studenten en voert formele zaken uit zoals het verlenen van vrijstellingen.

De opleiding heeft een toetsplan opgesteld. Daarin is vastgelegd welke toetsen in de opleiding worden afgenomen en hoe deze toetsen het geheel van beoogde eindkwalificaties afdekt. De toetsvormen zijn afgeleid van de drie leerlijnen waarover bij standaard 2 is gesproken. Binnen de conceptuele leerlijn wordt de kennis hoofdzakelijk getoetst in de vorm van multiple-choicetentamens. Voor de vaardigheden zijn vaardigheidstoetsen ontwikkeld. Binnen de integratieve leerlijn (kernopgaven) zijn procesverslagen, projectverslagen, presentaties en essays toetsvormen. De regielijn (studieloopbaanontwikkeling) wordt getoetst aan de hand van de portfolio van de studenten.

Namens de examencommissie ziet de toetscommissie toe op de kwaliteit van de toetsen. De toetsen zelf worden gemaakt door examinatoren, docenten die als zodanig zijn aangesteld. Zij stellen toetsmatrijzen en antwoordmodellen op. Deze werkzaamheden stemmen ze af met collega-docenten.

Zoals bij standaard 2 gezegd, onderscheidt de opleiding drie competentieniveaus. Het derde niveau ofwel het eindniveau wordt getoetst in het examendossier dat bestaat uit de kernopgaven 10, 11, 12 en 13 en de supervisie in het derde jaar van de voltijd c.q. in het tweede en derde jaar van de deeltijd. Kernopgave 13 is de afstudeeropdracht. Het eindniveau van de studenten wordt derhalve op verschillende plaatsen in het programma en langs verschillende wegen vastgesteld.

De opleiding heeft zich beraden op het proces van begeleiding en beoordeling van de afstudeeropdrachten en heeft stappen gezet om dat proces aan te scherpen en te verbeteren. Dat is gebeurd in de vorm van de interne nota *Haken en ogen naar kwaliteit: het beoordelings- en begeleidingstraject in de afstudeerfase van de academie Sociale Studies*, geschreven in september 2012. Voorheen beschikte de opleiding ook reeds over een uitgewerkte afstudeernota waarin de begeleiding en beoordeling waren verantwoord. Niettemin stelde de opleiding vast dat het afstudeerproces op grond van voortschrijdend inzicht op een aantal punten bijgesteld en verbeterd kon worden. Mede op grond van de genoemde nota zijn door de opleiding een aantal maatregelen in die zin genomen. Deze maatregelen die in het jaar 2012/2013 zijn ingevoerd, houden het volgende in:

- Voorafgaande aan het afstudeerwerk stellen de studenten een plan van aanpak op. De begeleider gaat na of de opdracht die in het plan van aanpak is opgenomen, het niveau van de bachelor heeft. De begeleider stelt het niveau vast aan de hand van een lijst met criteria die de opleiding heeft ontwikkeld.
- De afstudeerprojecten worden overwegend door tweetallen van studenten uitgevoerd. De studenten worden niet alleen beoordeeld op het gezamenlijk eindproduct maar ook op hun eigen individuele bijdrage aan het afstudeerwerk. Dat gebeurt mede door de verslagen waarin de studenten hun bijdrage aan het afstudeerproces en aan het afstudeerwerk beschrijven. Mede als gevolg daarvan krijgt de begeleider inzicht in de mogelijke verschillen tussen de studenten.

- De beoordeling vindt plaats aan de hand van een beoordelingsformulier met vier hoofdpunten, zijnde de methodologie ofwel verantwoording, de opbouw van het betoog, de conclusies, aanbevelingen, discussie en evaluatie en de bronnen die geraadpleegd zijn. Voorheen hanteerde de opleiding ook een beoordelingsformulier met criteria maar dat werd bij nader inzien als te uitgebreid en te gedetailleerd beschouwd.
- De begeleider van het afstudeerwerk mag niet de supervisor van de stage van de studenten zijn. Daarnaast dient de begeleider ten minste een opleiding op masterniveau te hebben voltooid. De begeleiders beleggen intervisiebijeenkomsten om hun ervaringen met de begeleiding uit te wisselen, met als doel het niveau van de afstudeerwerken verder te verhogen.
- De beoordeling van het afstudeerwerk is in handen van twee beoordelaars. De begeleider neemt 20% van de beoordeling voor zijn of haar rekening, terwijl een examinerator die niet bij het proces betrokken is geweest en uit de opleiding afkomstig is, voor 80% van de beoordeling in staat. Voorheen was ook de begeleider vanuit de organisatie waar het afstuderen plaatsvond, bij de beoordeling daarvan betrokken. Deze beoordelaars gaven vaak hogere cijfers dan de examinatoren vanuit de opleiding zelf. Mede daarom hebben zij in de beoordeling geen rol meer en wordt hun inbreng als een advies door de beoordelaars meegenomen.

Het perspectief op de arbeidsmarkt voor de afgestudeerden van de opleiding is heden ten dage niet in alle opzichten even gunstig. Het aantal functies neemt af en soms worden functies op mbo-niveau door afgestudeerden op hbo-niveau ingevuld. Dit is overigens niet specifiek voor de opleiding in Ede maar een landelijke trend. Volgens de landelijke evaluaties HBO-Monitor en Nationale Studenten Enquête zijn de afgestudeerden van de opleiding positief over de opleiding als voorbereiding op de beroepspraktijk. De vertegenwoordigers van het beroepenveld met wie het panel heeft gesproken, hebben de capaciteiten van de afgestudeerden beaamd. De afgestudeerden zijn in hun ogen gedegen, hebben de bevoegdheid om het beroep uit te oefenen, zijn sterk op het punt van persoonlijke ontwikkeling en kunnen goed uit de voeten met vraagstukken van zingeving.

Overwegingen

Het beleid en de regelgeving rond de examinering zijn naar de mening van het panel op orde. De verantwoordelijkheden van de examencommissie en de examinatoren zijn goed omschreven en de examencommissie kijwt zich serieus en effectief van haar taak. De wijze waarop de toetscommissie en de examinatoren hun werk rond de toetsing uitvoeren, bieden de benodigde garanties voor de kwaliteit en het niveau van de toetsen. De toetsen die het panel heeft ingezien, getuigen daarvan.

Het toetsplan is een goed instrument om vast te stellen dat alle eindkwalificaties in de toetsing aan bod zijn gekomen. Het panel acht de toetsvormen in het algemeen passend en in overeenstemming met de toetsinhoud. Wel raadt het panel de opleiding aan voor de toetsing van de kennis meer balans te zoeken tussen multiple-choicetoetsen enerzijds en tentamens met open vragen anderzijds. Die laatste vorm biedt meer mogelijkheden om de toepassing van kennis en het inzicht na te gaan.

Het panel vindt het examendossier van de opleiding een zeer goed middel om het gerealiseerde niveau van de studenten vast te stellen, omdat zo de studenten dat niveau op meer dan één manier moeten bewijzen en daardoor de betrouwbaarheid van de beoordeling toeneemt.

Het panel heeft twee afstudeerprojecten als onvoldoende beoordeeld, één afstudeerproject van een voltijdstudent en één afstudeerproject van een deeltijdstudent. In zijn geheel heeft het panel achttien voltijdsafstudeerprojecten en twaalf deeltijdsafstudeerprojecten bestudeerd. Dit waren steeds unieke projecten. Het panel is bijzonder te spreken over de aanscherping van het beleid en de procedures rond de afstudeeropdracht. Deze leiden naar de overtuiging van het panel tot de valide en betrouwbare toetsing van het eindniveau in dat deel van het examendossier. Het zelfreflecterende vermogen dat zichtbaar wordt in verbeterplannen en verbeteracties biedt een goed perspectief voor de verdere ontwikkeling.

Mede op basis van de uitspraken van de vertegenwoordigers van het beroepenveld acht het panel de afgestudeerden goed voorbereid op de beroepspraktijk. De opleiding staat volgens het werkveld bekend als zeer gedegen. Er zijn zelfs organisaties die doelgericht studenten van deze opleiding zoeken vanwege de positieve bekendheid. Het panel heeft met instemming kennis genomen van deze reactie uit het veld en van studenten die met dit perspectief graag deze opleiding willen volgen.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel de standaard *Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties* als voldoende.

Bijlage 1: Programma van het locatiebezoek

Agenda locatiebezoek op 26 september 2013 te Ede

- 08.30 uur – 09.30 uur Aankomst en overleg visitatiepanel (besloten)
- 09.30 uur – 10.00 uur College van Bestuur en opleidingsmanagement
mr.drs. A. Bestebreuer MPA (lid college van bestuur), ir. G. van der Heijden (directeur
academie Sociale Studies)
- 10.00 uur – 11.20 uur Opleidingsmanagement en inhoudelijk kernteam
ir. G. van der Heijden (directeur academie Sociale Studies), drs. H.G.W. Bent (lid MT,
teamleider Propedeuseteam), drs. ing. A. Oosterloo (lid MT, teamleider SPH-team),
mevrouw mr. M. Verhage (lid MT, unitmanager Transfer), H. Slotman (lid MT,
teamleider MWD-team), mevrouw dr. M. Noordegraaf (lector Jeugd en Gezin), drs. W.
Vollbehr (voorzitter curriculumcommissie)
- 11.30 uur – 12.15 uur Docenten, inclusief lid opleidingscommissie
A.J. ten Brinke (docent, jaarlaagcoördinator VTO-3, stagebegeleider, SLB'er), mevrouw
C. Mourits (opleidingsdocent, jaarlaagcoördinator VTO-4/DTO-4, SLB'er), B.J. Visser
(docent, coördinator studieloopbaanbegeleiding, coördinator supervisie), A. van Dieren
(docent, lid commissie internationalisering, supervisor), mevrouw drs. R.R. Vermaat
(docent, jaarlaagcoördinator VTO-1, lid curriculumcommissie, stagedocent), drs. G
Vierwind (docent, coördinator afstuderen, supervisor, stagedocent), H.J Terlouw (docent,
jaarlaagcoördinator VTO-2/DTO-2, SLB'er, stagedocent, supervisor), mr. M.J. Verheij
(docent, voorzitter academieraad/opleidingscommissie, jaarlaagcoördinator DTO-3,
supervisor, SLB'er)
- 12.15 uur – 13.30 uur Documentenonderzoek, lunch panel (besloten) waarbinnen om 12.15 uur – 12.45 uur
open spreekuur
- 13.30 uur – 14.30 uur Studenten, inclusief lid opleidingscommissie
mevrouw W. van den Toren (DTO-4, lid academieraad/opleidingscommissie), P. Kooy
(DTO-4), mevrouw M. van der Sterre (DTO-4), L. de Jong (VTO-4), mevrouw M.
Oosterhof (VTO-4), mevrouw K. Liefink (DTO-3), mevrouw E. Gorissen (VTO-3),
mevrouw M. Weststrate (VTO-3), mevrouw F. Dusseldorp (VTO-2), mevrouw W. van
Ravenhorst (student DTO-2)
- 14.45 uur – 15.30 uur Leden examencommissie en andere betrokkenen bij toetsing
mevrouw drs. A.M. Vrijmoeth (voorzitter examencommissie), B.J. Visser (lid
examencommissie), mr. M.J. Verheij (lid examencommissie), drs. A.G. Hordijk
(voorzitter toetscommissie, via skype), H.J. Terlouw (lid toetscommissie), mevrouw drs.
R.R. Vermaat (coördinator Maatwerkleren)

- 15.30 uur – 16.15 uur Alumni en vertegenwoordigers werkveld
mevrouw M. Vermeulen (pleegzorgwerker Stichting Gereformeerd Jeugdwelzijn Dordrecht), mevrouw L. Pouls (lid werkveldadviesraad, Moviera), E.J. Verbruggen (lid werkveldadviesraad, Stichting de Vluchtheuvel), M. Edelman (alumnus, Maatschappelijk Werk Defensie), mevrouw S. van Tuijl (alumnus, Stichting De Ontmoeting)
- 16.15 uur – 17.30 uur Aanvullend beraad en documentenonderzoek panel (besloten)
- 17.30 uur – 17.45 uur Terugkoppeling op hoofdlijnen door voorzitter panel aan opleidingsmanagement

Bijlage 2: Bestudeerde documenten

Documenten die zijn bestudeerd voorafgaand aan het locatiebezoek:

- Professionals in de samenleving, Kritisch Reflectie opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening
- Overzichten eindwerken voltijd en deeltijd, 2011/2012 en 2012/2013
- Rapportage medewerkertevredenheidsonderzoek CHE 2012
- Nationale Studenten Enquête Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, voltijd, 2011
- Nationale Studenten Enquête Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, deeltijd, 2011
- Alumionderzoek CHE, 2013
- Kritische reflectie instellingstoets CHE, 2012
- Organogram Academie Sociale Studies
- Samenvatting Elsevier-onderzoek over de beste studies, 2012
- Visitatierapport Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, 2007
- Overzicht contacten met het werkveld
- Adviesrapport instellingstoets CHE, maart 2013
- Besluit NVAO instellingstoets CHE
- Hbo Monitor, 2012
- Jaarplan Academie Sociale Studies
- Prestatieafspraken CHE, 2012
- Opleidingsprofiel Maatschappelijk Werk en Dienstverlening: Herkenbaar en Toekomstgericht, oktober 2009
- Profiel van GZ-agoog en minor GGZ
- Relatie tussen eindkwalificaties Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en Dublin-descriptoren
- Competenties Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en Sociaal Pedagogische Hulpverlening
- Eindkwalificaties uitstroomprofiel Jeugdzorgwerker
- Vele takken, één stam, 2008
- Relatie landelijk opleidingsprofiel Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en kerncompetenties CHE
- Koppeling body of knowledge and skills (BOKS) aan programma
- Competentiematrix Maatschappelijk Werk en Dienstverlening
- Onderwijsverantwoording Academie Sociale Studies
- Opleidingsgids propedeuse Sociale Studies voltijd, 2012/2013
- Opleidingsgids propedeuse Sociale Studies, deeltijd, 2012/2013
- Opleidingsgids major Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, voltijd, 2012/2013
- Opleidingsgids major Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, deeltijd, 2012/2013
- Projectplan onderzoek, 2013-2017
- Overzicht van personeel
- Toetsplan Academie Sociale Studies, 2012
- CHE Toetsen en Beoordelen, 2012
- Onderwijs- en Examenregeling (OER) Academie Sociale Studies, 2012/2013
- Supervisienota Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en Sociaal Pedagogische Hulpverlening, 2012/2013
- Studiehandleiding stage Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, 2012/2013
- Studiehandleiding KO 11 (Werken in een organisatie), 2012/2013
- Studiehandleiding KO 12 (Hulpverleners in complexe situaties), 2013/2014
- Nota verkort afstuderen Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, 2011/2012
- Praktijknota Maatschappelijk Werk en Dienstverlening deeltijd, jaar 2-4, 2012/2013

Documenten die tijdens het locatiebezoek ter inzage lagen:

- Literatuur
- Studiehandleidingen van alle kernopgaven
- Studieloopbaanontwikkeling
- Werken in de beroepspraktijk
- Stagenota
- Supervisienota
- Toetsen, toetsomschrijvingen en antwoordmodellen
- Door studenten gemaakte toetsen
- Afstudeernota Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, 2011/2012
- Afstudeernota Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, 2012/2013
- Haken en ogen naar kwaliteit, het beoordelings- en begeleidingstraject afstudeerfase van de academie Sociale Studies
- Publicaties lectoraat
- Verslagen management team Academie Sociale Studies
- Verslagen examencommissie
- Verslagen academieraad
- Verslagen curriculumcommissie
- Verslagen toetscommissie
- Verslagen commissie kwaliteitszorg
- Verslagen commissie internationalisering
- Evaluaties
- Verbeterplannen
- Tijdschrift Adrian

Bijlage 3: Bestudeerde eindwerken

Eindwerken van studenten van de voltijdopleiding :

- 081421
- 080219
- 070431
- 080102
- 090751
- 080023
- 070767
- 091056
- 090537
- 090027
- 090323
- 080106
- 090775
- 090363
- 091044
- 090917
- 080079
- 090459

Eindwerken van studenten van de deeltijdopleiding:

- 080612
- 090799
- 090495
- 090720
- 090329
- 091320
- 091244
- 030927
- 091361
- 091271

Bijlage 4: Samenstelling visitatiepanel

Het visitatiepanel bestond uit de volgende personen:

- De heer dr. G.G. Anthonio (voorzitter);
- De heer B. Baggerman (panellid);
- De heer Z.B. Nitrauw MLD (panellid);
- De heer J. Zomer MMI (panellid);
- Mevrouw I.J. Dijkstra (student-lid).

dr. G.G. Anthonio (voorzitter)

De heer Anthonio is voorzitter van de raad van bestuur van de Stichting Jeugdhulp Friesland en lector in Leadership and Change Management aan de Stenden Hogeschool. Voor zijn huidige functie als voorzitter van de raad van bestuur was hij onder meer algemeen directeur Delinquentie & Samenleving, directeur Behandelzaken van de Forensische Psychiatrische Behandelinrichting voor Jeugdigen in Spijkenisse en directeur Algemene Zaken van het Forensisch Psychiatrisch Ziekenhuis Dr. S. van Mesdagkliniek. Als lector is de heer Anthonio actief op het gebied van Sociaal Pedagogische Hulpverlening en Creatieve Therapie. Zijn onderzoeksgroep bestaat uit acht promovendi waarvan drie uit een internationale context komen en daarin onderzoek doen.

B. Baggerman (panellid)

De heer Baggerman is op dit moment teammanager bij het Steunpunt Huiselijk Geweld. Voordat hij deze functie bekleedde, was hij onder andere case-manager in een project voor de aanpak van woonfraude, beleidsmedewerker Wonen bij de Woningstichting PWS en projectleider Sociaal bij de woningcorporatie Waterweg Wonen. Ook was hij betrokken bij verschillende projecten op het gebied van zorg, sociaal beheer en wijkontwikkeling. De heer Baggerman is in de afrondende fase van de opleiding Master Business Administration.

Z.B. Nitrauw MLD (panellid)

De heer Nitrauw is vanaf 1999 directeur/bestuurder van SGJ Christelijke Jeugdzorg. Dit is een landelijk werkende organisatie voor jeugdzorg met 250 medewerkers in negen vestigingen. Hij heeft na afronding van de voortgezette Agogische Beroepsopleiding onder meer de postdoctorale opleiding Management of Learning and Development aan TIAS voltooid. De heer Nitrauw was voor zijn huidige betrekking onder meer werkzaam als opbouwwerker en als hoofd opleidingen/organisatieadvies bij Groot-Emaus.

J. Zomer MMI (panellid)

De heer Zomer is momenteel directeur van de divisie Wonen van de instelling Triade. Begonnen als opbouwwerker en groepsbegeleider, heeft de heer Zomer in zijn loopbaan een groot aantal leidinggevende functies bekleed waaronder manager Projecten en Innovatie bij de Stichting Bredervoort, directeur bij de Stichting Valkenheide, directeur van de Stichting Nieuw Veldzicht, directeur van de regio Almere van de instelling Triade en directeur Zorg en Ontwikkeling van Triade.

I.J. Dijkstra (student-lid)

Mevrouw Dijkstra is student aan de bacheloropleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening en aan de bacheloropleiding Verpleegkunde van de Gereformeerde Hogeschool te Zwolle. Haar propedeuse in de Verpleegkunde heeft zij behaald aan de Hogeschool van Amsterdam. Mevrouw Dijkstra heeft verschillende werkzaamheden op het gebied van zorg en maatschappelijk werk uitgevoerd.

Bijlage 5: Onafhankelijkheidsverklaringen